

Terveysalan hallinto ja päätöksenteko

Riitta Räsänen
syksy 2008

Kurssin tavoitteet ja suoritus

- suomalaisen sosiaali- ja terveysalan lainsäädäntö ja järjestelmät
  - toimintaympäristö
  - kehittämisen haasteet
  - johtaminen
  - 20 t ja tentti, myös essee mahdollinen
  - luennot ja luennoilla jaettu materiaali
-
- tentti 21.11.08, uusinta yleisenä tenttipäivänä v.2008 aikana, essee marraskuun aikana.

Mitä hallinto oikein on?

- tieteenä, koulukuntana, oppiaineena
- hallinto= tietyn kokonaistilanteen hallintaa, reaktiivista johtamista
- johtaminen=organisoidun toiminnan tietoista, tehokasta, suunnitelmallista ja päämäärätietoista vaikuttamista
- johtaminen on perinteisesti ollut strategista tai operatiivista, nykyisin uudet johtamisfunktiot: talouden johtaminen, laadun johtaminen ja ihmisten johtaminen

Terveyspolitiikka

Suomen terveystalitiikan tavoitteena on pidentää ihmisten tervettä ja toimintakykyistä elinaikaa, turvata jokaiselle mahdollisimman hyvä elämänlaatu sekä vähentää väestöryhmien välisiä terveyseroja ja ennen aikaista kuolleisuutta. Tämä edellyttää terveysnäkökohtien ottamista huomioon kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa - terveyden on oltava osa yhteiskuntapolitiikkaa.

Osa-alueet:

ehkäisy, hoito, kuntoutus ja ylläpito

Terveydenhuollon perusta ja painotukset

Terveydenhuollon perusta: väestön saatavissa olevat terveyspalvelut.

Tavoitteena on psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpito ja parantaminen - terveydelle on luotava pohja riittävän varhain.

Terveyspolitiikka painottaa:

toimivaa perusterveydenhuoltoa ja työterveyshuoltoa, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon oikeaa työnjakoa, avo- ja laitoshoidon oikeaa suhdetta sekä ympäristöterveyden parantamista.

TERVEYSPOLITIIKAN HISTORIA

1850 – 1900 julkisen sosiaalihuollon synty

1900-1939 kurjuuden vähentäminen ja torjuminen

- 1917 sosiaalhallitus perustettiin
- 1922 sos.hallitus sosiaaliministeriöön
- 1939 Kansaneläkelaki ja äitiysavustuslaki

1944 – 1950 Jälleenrakentamisen aika

- 1944 Laki äitiys- ja lastenhuollosta, neuvolaverkoston keh.
- 1947 – 1948 lapsilisäjärjestelmän kehittäminen

historia jatkuu

1950 – 1960 Hyvinvointivaltion rakentaminen

- 1956 Huoltolaki
- 1956 Kansaneläkeuudistus

1960 – 1980 hyvinvointivaltion laajeneminen

- sosiaalivakuutus, lasten ph:n kehittäminen, kansanterveystyön laajentaminen, alkoholi- ja tupakka-politiikka
- SV-laki vuonna 1964
- 1968 terveydenhuolto sosiaaliministeriön alle

historia jatkuu

- 1980 – 1990 Lihavat vuodet
  - 1985 Laki kotihoidon tuesta ja hoitovapaasta

1990 – 2000 Laman lasku

1992 Stakes

NYT: olemassa olevien hyvinvointirakenteiden
ylläpitäminen

Suomen terveystalitiikka

Perusta: normatiivinen arvo

Runko: Suomen perustuslaki

Perustuu WHO:n Terveysttä kaikille vuoteen 2000- ohjelmaan

1. TASOTAVOITTEET

2. JAKAUMATAVOITE

Terveystalitiikan toimintalinjat:

- terveellisten elintapojen edistäminen
- ehkäistävissä olevien terveystsongelmien vähentäminen
- terveystpalvelujärjestelmän tark.mukainen kehittäminen
- terveellisten elintapojen edistäminen

Miten terveystalitiikka toteutuu?

Kotimaisten ja kansainvälisten arvioiden mukaan Suomen terveystalitiikka on toteutunut valittujen toimintalinjojen mukaisesti. Väestön terveydentila on parantunut, mutta väestöryhmien välillä on edelleen terveyseroja. Myös palvelujen alueelliset ja sisällölliset erot asettavat haasteita terveystalitiikalle.

SUOMEN TERVEYSPOLIITTISET OHJELMAT

- 1960- luvulta lähtien keskeistä terveyteen ja terveyspalveluihin liittyvä tasa-arvo
- 1970- luvun alussa hyvinvointiyhteiskuntaa suunnitellut talousneuvosto (1972) asetti tavoitteekseen mahdollisimman hyvän terveystason ja sen jakautumisen
- 1972 Kansanterveyslaki
- 1986 Terveyttä kaikille vuoteen 2000 (TK- 2000):
  - lisää vuosia elämään
  - lisää terveyttä elämään
  - lisää elämää vuosiin
  - väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen

-
- 1990 WHO:n arvio Suomen terveystilasta
  - 1993 Terveystä kaikille vuoteen 2000, uudistettu yhteistyöohjelma
  - 1996 Kansanterveyskertomus
  - 1998 Sosiaali- ja terveystilasto
  - 2001 Terveystä 2015 kansanterveysohjelma
  - Kansallinen terveyserojen kaventamisen toimintaohjelma 2008 - 2011

Terveys 2015- ohjelma

Kahdeksan kansanterveyttä koskevaa tavoitetta sekä useita toimintaa linjaavia kannanottoja, jotka sisältävät haasteita eri tahoille: kunnille, elinkeinoelämälle, järjestöille jne. Kaikki tavoitteet koskevat keskeisiä ongelmia, joiden korjaaminen on mahdollista vain eri tahojen yhteistyönä. Useat tavoitteista ovat konkreettisia ja mitattavissa.

Tavoitteena on mm. vähentää nuorten miesten tapaturmaista ja väkivaltaista kuolleisuutta kolmanneksella sekä nuorten tupakointia siten, että vuonna 2015 enintään 15 % 16-18-vuotiaista tupakoi. Ohjelmassa painotetaan, että myös ikääntyneiden sairauksia voidaan ehkäistä, toimintakykyä edistää ja siten tukea itsenäisen elämän edellytyksiä.

Terveys 2015- ohjelma

- Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että väestön terveys otetaan tärkeäksi valintoja ja päätöksentekoa ohjaavaksi periaatteeksi kuntien, valtion ja yksityissektorin toimissa sekä ihmisten omassa toiminnassa. Terveysvaikutusten arvioinnin saaminen osaksi päätöksentekoa edellyttää vielä kehittämistyötä. Terveys 2015 -ohjelman toimeenpanoa ja seuranta koordinoi valtioneuvoston asettama kansanterveyden neuvottelukunta yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Tavoitteiden toimeenpanossa muut hallinnonalat ja tahot ovat laajasti mukana. **Lisää tietoa: www.stm.fi**